

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. V. Discutiuntur rationes, quibus appellationes ab abusu legitimas esse Autores Gallicani probare nituntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

nitiis dixi in ordinationibus Regiis, non alias, ut est textus in ea. si quis à proprio. & ca. si quis Episcopus 21. quest. 5. ALIOQVI, ET IS ABVSVS MVLTOS DEDVCET AD INFEROS. Non exciderunt hæc verba Rebuffo incogitanti, aut materiam Ecclesiasticam tantum præ manibus habenti, quandoquidem eam ex professo tractans super ipsammet Rubricam Constitutionum Regiarum, quæ est de appellationibus ab abusu, idque Parisiis in scholis publicis, ne quis putet opinionem esse privati hominis, quam proferre non ausit nisi in scriptis sine examine vulgatis, disertè docuit, ut ipsemet hic confirmat, Judices sæculares eam auctoritatem non nisi ex jure, vel privilegio sibi posse vendicare.

8. Quæ de Judicibus dicta sunt, in partibus etiam locum habent cum proportionem. Ejusmodi enim plerumque sunt, ut sciant, aut saltem teneantur, & facile possint scire, quæ à sacris Canonibus statuta sunt adversus eos, qui Ecclesiasticam jurisdictionem usurpant, aut ad eam usurpandam juvant. Minor tamen est istorum culpa, cum non propriâ sponte Tribunalia sæcularia pro rebus spiritualibus, & Ecclesiasticis appellant; sed ad ea inviti pertrahuntur, causæ alioquin justæ, ac gravissimi momenti jacturam perpessuri: sed quod omninò nulla culpa sit, definire quis audeat? Licet id alii qui præsumant ex benignitate Ecclesiæ, quæ sicut contumaces graviter plectere solet, ita & illis indulgere, qui sua præcepta non nisi magnâ necessitate compulsi prætermittunt: res tamen admodum incerta mihi videtur.

C A P U T V.

Discutiuntur rationes, quibus appellationes ab abusu legitimas esse Autores Gallicani probare nituntur.

1. Causas Ecclesiasticas à sæcularibus Judicibus definendas non esse aded perspicuum est, ut id fateantur ultro, qui appellationes ab abusu legitimas esse affirmant; sed eum usum variis modis excusare conantur. Primò, quod Rex sit Canonum custos. Secundò, quod subditos suos à vi, ser-

Eccce

vitu-

770 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
vitate, ac oppressione tueri possit, & teneatur. Tertio,
quod scandala, quæ ab injustis sententiis, aut Decretis oriun-
tur, à Principe compefcenda sint. Quarto, quod Canonès
sæpè legibus confirmati fuerint, adeoque Principes propria-
rum legum, perinde atque Canonum infractionem ulciscan-
tur. Quintò, quod jus naturale injuriam à se, atque ab aliis
arcere permittat. Sextò, quod Ecclesia partim expressè, par-
tim tacitè illi usui consentiat. Exceptâ istâ ultimâ ratione,
reliquæ omnes unicâ responsione videntur elidi.

2. Si enim Principes, ac Judices sæculares nullo casu pu-
tant Ecclesiam causas ad sæcularem jurisdictionem pertinentes
ad Ecclesiastica Tribunalia evocare posse; quâ æquitate illi
causas Ecclesiasticas ad forum sæculare per appellationes ab
abusu pertrahunt? Nonne Ecclesia, ut leges, ac mandata
Principum à fidelibus observentur, censuras adhibet? Num
autem negotiorum sæcularium cognitio permittitur Judicibus
Ecclesiasticis, dum censurarum imploratur auxilium, ad de-
tegendam v. g. rei veritatem? Quomodò igitur prætextu
custodiæ Canonum, causarum Ecclesiasticarum judicium sibi
laici tribuunt? Illustrissimus Petrus de Marca lib. 4. cap. 12.
§. 4. varia profert exempla, ex quibus patet solitos olim
Principes ad Ecclesiam recurrere, ut ejus ope debitam sibi
fidem, & obsequium à suis subditis obtinerent. *Exempla, in-
quit, petere licet è Synodo apud Lauriacum habitâ an. 843. relatâ in Syno-
do Meldensi, & apud Ivonem, quæ eos, qui contra regiam Dignitatem ali-
quid machinantur, vel potestati regis per summam contumaciam non obtempe-
rant, Anathemate plectendos decernit. Inde Synodus Suefionensis an. 866. ro-
gat Nicolaum I. ut Salomonem Britannia Ducem moneat, quò Domino suo Ca-
rolo Regium obsequium præstet, annuosque census persolvat; alioqui gladio
Apostolatus vestri se percellendum debito cognoscat libranine. Ludovicus Ultra-
marinus Rex Francorum ab Hugone Comite vexatus subsidium postulat à Synodo
Engelenheimensi, ubi aderat Legatus Romani Pontificis, & Otto Imperator
an. 948. &c. Si quis hodiè ob illa exempla contenderet, in
foris Ecclesiasticis ejusmodi causas esse tractandas, partibus
auditis, & eodem ordine, quo appellationes ab abusu apud
Judices sæculares, ceu insanus haberetur. Et tamen infontes
videntur Judices Laici, qui spiritualia, & sacra quæque ne-
gotia ad se trahunt, ac juridicè definiunt; quia abusus vocem
obten-*

obtendunt; quasi potestates sæculares non solum autoritate sua nunquam abutantur, aut earum abusus corrigere nefas sit; sed etiam ad Pastorum Ecclesiasticorum abusus emendandos, à Deo sint præpositæ.

3. Præterea, num Principes sæculares rariùs quàm Ecclesiastici proprios subditos opprimunt, aut Ecclesia de ope, filiis suis injustè vexatis, minùs debet esse sollicita, quàm Reges de Regnicolis ab injuriis vindicandis? Nonne etiam ab injustis Principum mandatis oriri possunt scandala, vel illis moveri non debent Apostolorum successores, qui à S. Paulo ita se habere didicerunt, ut verè dicere queant; *Quis scandalizatur, & ego non iror?* Quid quod leges Canonibus confirmantur; & tamen occasione violatorum etiam Canonum, Ecclesia de possessionibus terrenis, aliisque rebus merè temporalibus, liberè judicare non finitur? Cur soli Ecclesiæ nefas sit non solum sua jura, sed etiam fidelium bona, & libertatem, dum iis injustè spoliantur, propugnare? An jus illud naturale Principibus temporalibus, non autem superioribus Ecclesiasticis concessum est.

4. Evenire sanè potest; imò ut non eveniat fieri vix potest, ut Superiores Ecclesiastici aliqui aliquando sua abutantur potestate: Sed contingit frequentius, ut Principes & Magistratus sæculares ultra modum suos subditos præmant. Nonne ergo æquius esset, ut Pastoribus Ecclesiæ, præsertim Summo, liceret, & Principum conscientiæ, & subditorum quieti, quæ cum animarum salute sæpe conjuncta est, prospicere; quàm ut Principes superiorum Ecclesiasticorum abusus, qui circa formulas à jure positivo inductas, aut fortè circa reddituum temporalium, aut beneficiorum dispensationem versantur, possent autoritate suâ corrigere? Præsertim cum prætextu illius correctionis majores abusus aut foveantur, aut inducantur. Difficillimum, ac ferè impossibile est, ut præcaveantur, aut emendentur omnia incommoda. Si autem volunt Galli reverendam esse tantummodò Divinæ providentiæ dispensationem, quæ supremam Regibus potestatem contulit, cum illi malè in administratione rerum temporalium se habent; cur idem de potestate Ecclesiastica non sentiunt? Cur utraque in alteram monitionibus tantum non

772 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
agit? si utriusque distincta sunt officia, & discreti limites,
ut non debeat alterius altera fines ingredi; ne, dum in alie-
rius Provinciâ ordinem constituere satagit, & suam, & alie-
nam perturbet. Cur Deo non relinquatur, ut in hoc mun-
do, vel saltem in futuro præpositorum à se constitutorum
delicta emendet? Tu quis es, qui iudicet alienum servum? Dominus
suo stat, aut cadit. Ad Rom. 14. Humanum dico propter in-
firmitatem.

5. Cùm enim corpus propter animam, non anima propter
corpus à Deo creata sit; cum temporalia, & corporalia or-
dinata sint ad spiritualia, & æterna; convenientius est, ut
illi, quibus ex Divina dispensatione concedita est spiritua-
lis, & æterna salus fidelium, curam suam ad temporalia pro-
tendant, quàm ut qui temporalibus præpositi sunt, ad spi-
ritualia manum porrigant; maximè cum, ut diximus, abu-
sus circa temporalia, magistratuum, ac etiam sæpe subdito-
rum conscientias illaqueant. Quâ ergo ratione potestas spi-
ritualis eodem jure in rebus sacris, quo temporalis in profa-
nis frui permittitur, & plus Principibus in Ecclesia circa spi-
ritualia, quàm Ecclesiæ in Principes circa temporalia tribui-
tur? sed, ut redeamus ad illa, quæ in favorem appellatio-
num ab abusu allegantur.

6. Primò, Rex Canonum Custos est, at non Conditor;
Executor, non Judex, ut notat Facundus Hermianensis de
Imperatore Marciano verba faciens; *Cognovit ille (Marcianus)*
quibus in causis uteretur Principis potestate, & in quibus exhiberet obedientiam
Christiani. Et ideo ne impius, atque sacrilegus videretur post tot Sacerdotum
sententiam, opinionem suam nihil reliquit. . . . Multo magis impune sibi cedere
non posse cognovit, vel qua jam de fide Christianâ ritè fuerant constituta disci-
tere, quod nullatenus licet, vel NOVOS CONSTITVERE CANONES,
quod non nisi multis, & in unum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet.
Ob hoc itaque vir temperans, & suo contemus officio, Ecclesiarum CA-
NONVM EXECUTOR ESSE VOLUIT, NON CONDITOR, NON
EXACTOR. Facund. Hermian. defens. lib. 12. cap. 3. Judi-
care superioris est: Principes igitur Canonibus obsequi te-
nentur, de illis judicare non possunt; illorum interpretes
non sunt; sed ejus est legem interpretari, cujus est &
condere.

7. Sc-

7. Secundò, tueantur Reges suos subditos, quando vim, & injuriam patiuntur; sed debito modo. Non autem v. g. cum illi, quibus id muneris incumbit ex ordinatione Divina, remedium opportunum afferre non recusant: cum non est manifesta injuria, &c. Sed Principes parem saltem fateantur facultatem Pontificibus competere, cum fideles evidenti fuerint iniquitate à Laicis oppressi, non sine certo ipsorum æternæ damnationis periculo.

8. Tertiò, quantum damnandi sunt, qui scandala concitant, de quibus pronunciant Divina Oracula, satius esse, ut alligatâ collo molâ demergerentur in profundum maris Matt. 18: tantum laudandi sunt, qui scandala conpescunt, atque ad id traditâ sibi Divinitus potestate utuntur. Verum amaro, si quid instabat scandali, cædis videlicet, seditio- nis, & hujusmodi, periculo, causæ judicium Judici com- petenti relinquatur. Certè qui rixantes videt, potest, & debet propter imminens, & inevitabile periculum à mutua injuria, quantum valet, impedire, non tamen illius rei, cujus causâ rixabantur, judicium sibi vindicare, aut inju- riam inferentem plectere, nisi sit legitimus ejus superior.

9. Quartò, si res sit ejusmodi ut partim Canonibus, par- tim legibus regi debeat, unaquæque potestas jure suo libe- rè utatur. At, si leges in adjutorium tantum Canonum in- vocatæ sint, nonne jus violatur, si, quæ Adjutrices vene- runt, dominari velint?

10. Quintò, ex jure naturali licet manifestam injuriam, & à se, & ab aliis amovere, recurrendo scilicet ad Judices, & Superiores à Deo constitutos, non autem autoritate pri- vatâ vel extrancâ, præsertim dum non desunt media ordina- riæ, & regularia; ut vix, aut nunquam in Ecclesiastico re- gimine desunt.

11. Sextò, testantur orationes Cleri Gallicani tom. 5. ejus actorum, aliæque innumera monumenta, Antistites Gallica- nos appellationibus ab abusu pro viribus semper restitisse; & nos penitus eas abolere posse desperarunt, usum moderatè conatos esse: nec eas minùs, imò multò magis improbat Ecclesia Romana, ut ironicè loqui videantur, qui expres- sum, vel etiam tacitum ejus consensum adducunt in illarum

M. C.
Libertatibus
Eccle. Gallic.
GIII
231

774 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
defensionem. Et hæ quidem præcipuæ rationes sunt, quibus
à Gallicanis Scriptoribus excusantur appellationes ab abusu.
Sed, ne quod nos alicujus momenti argumentum effugerit,
expendenda sunt paulò accuratius, quæ à præcipuis illarum
defensoribus dicta sunt, scilicet à D. Petro de Marca, & à
Carolo Fevreto.

C A P U T VI.

Expenditur doctrina D. Petri de Marca de appellationibus ab abusu in 19. cap. libri 4. de Concordiâ Sacerdotii & Imperii contenta.

1. **I**N tribus ultimis libri 4. capitibus ex professo, alibi tantùm ex occasione, de appellationibus ab abusu disputat D. Petrus de Marca; idcirco paulò diligentius istorum doctrina examinanda est. Cap. 19. §. 2. scribit, ex Concordatis inter Leonem X. Pontificem, & Franciscum I. Regem Francorum initis, Senatus officium adversus eorum violationem implorari solitum per appellationes ab abusu; eò quòd Pontifex Canonum, atque Decretorum in illis Concordatis renovatorum tuitionem, consensu quoque suo, & Apostolicæ Sedis autoritate adhibitâ, Regibus Francorum permisisset: Franciscus autem Rex eam curam Parlamentorum Curii demandasset. Sed, nè hujusmodi appellationibus novitas, quâ nihil est libertatum Ecclesiæ Gallicanæ Dignitati infestius, objiceretur, §. 3. *Abusus* dictionem in foro antea incognitam non fuisse contendit. Vocem quidem illam Concordatis antiquiorem esse quis dubitat? Res enim per illam propriè significata vetustissima est: sed prout vox illa designandis appellationibus, de quibus agimus, est accommodata, non admodùm vetusta est, sicut nec ipsum ejus significatum. Usurpata est etiam à Laicis contra Ecclesiasticos ad denotandum indebitum potestatis usum, sed non semper verè ac justè.

2. Durandus enim Mimatenfis, v. g. cujus autoritas primo loco adducitur, scilicet, ex tractatu de modo Concilia
genc-